

**JAARVERSLAG
VERANTWOORD
BELEGGEN 2020**

Inhoud

1. Introductie	2
2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik	3
3. Wat wil ZLM bereiken?.....	5
4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie	6
5. Stimuleren van een goede gezondheid	12
6. Het voorkomen van negatieve impact	13
7. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur	16
Bijlage 1: Meer informatie.....	22
Bijlage 2: Uitsluitingen per eind 2020.....	23
Bijlage 3: Overzicht beleggingen per eind 2020	24

1. Introductie

In onze maatschappij heeft iedereen te maken met onzekerheden en risico's. ZLM wil zekerheid bieden en ontzorgen. Hierbij hebben wij altijd oog voor de lange termijn en duurzaamheid. Dat geldt ook voor onze beleggingen. Wij geloven dat rendement en maatschappelijke betrokkenheid hand in hand kunnen gaan. Wij proberen met onze beleggingen een zo gedegen mogelijk rendement te behalen, maar hebben daarbij ook aandacht voor maatschappij, mens en milieu.

Als aandeelhouder in en obligatiehouder van vele internationale ondernemingen kan ZLM – vaak samen met andere institutionele beleggers en via de vermogensbeheerders - invloed uitoefenen op de wijze waarop bedrijven invulling geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. ZLM hanteert hiertoe een eigen ESG-beleggingsbeleid, waarvan zij de uitvoering heeft uitbesteed aan Kempen als fiduciair manager.

In dit ESG-jaarverslag rapporteren wij over de uitvoering van het ESG-beleid.

IMVO-convenant

In 2018 is het IMVO-convenant afgesloten tussen het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, de Nederlandse overheid, NGO's en de vakbonden. IMVO staat voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Met dit convenant sluit de Nederlandse verzekeringssector een brede en ambitieuze overeenkomst gericht op ESG-thema's. Met de afspraken in het convenant wordt beoogd om gezamenlijk te komen tot een ESG-praktijk voor beleggingen, conform de processen en principes van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, en mogelijkheden te zoeken om verbeteringen op ESG-thema's te bereiken. Bij het Verbond aangesloten verzekeraars hebben zich gecommitteerd aan het convenant en de hierin gemaakte afspraken. Bij de uitvoering van deze afspraken wordt rekening gehouden met de omvang, beschikbare capaciteit, operationele context en structuur van een individuele verzekeraar.

Dit ESG-jaarverslag geeft inzicht in de maatschappelijke bijdrage die ZLM levert. Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op de stappen die gezet zijn in 2020 en de stappen die we in 2021 verwachten te zetten. In hoofdstuk 3 staan we stil bij onze ambitie. In hoofdstuk 4 geven we inzicht op welke manier een klimaatneutrale economie door ons bevorderd wordt. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in hoe een goede gezondheid wordt gestimuleerd. Hoofdstuk 6 gaat in op het voorkomen van (mogelijke) negatieve impacts. Ten slotte wordt in hoofdstuk 7 toegelicht hoe we andere partijen aanzetten tot goed ondernemingsbestuur en hoe wij hier zelf invulling aan geven.

2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik

Wat waren de ontwikkelingen gedurende 2020?

In 2020 zijn verdere stappen gezet in het vervangen van standaardbeleggingsfondsen (met relatief beperkte aandacht voor ESG) door beleggingsfondsen met een ambitieuze ESG-criteria. In 2019 is de gehele bedrijfsobligatieallocatie ingevuld met beleggingsfondsen met expliciete aandacht voor ESG. In 2020 is de eerste stap gezet om voor de aandelenallocatie een 'best-in-class-benadering' te implementeren. De allocatie naar Europese aandelen is ingevuld met het beleggingsfonds Northern Trust Sustainable Select SDG Europe. Dit aandelenfonds selecteert per regio en sector de 50% best scorende bedrijven op basis van hun ESG-rating. Daarnaast is er een ambitieus uitsluitingsbeleid (o.a. gokken, alcohol, conventionele wapens), wordt de CO₂-voetafdruk met ca. 80% gereduceerd en is er aandacht voor specifieke SDG's (3: goede gezondheid en welzijn, 7: betaalbare en duurzame energie, 13: klimaatactie). Aan het eind van 2020 is besloten om de volledige allocatie naar aandelen in ontwikkelde landen in te gaan vullen op basis van een 'best-in-class-benadering' (deze transitie heeft intussen plaatsgevonden per mei 2021).

Er is tijdens de beleggingscommissievergaderingen regelmatig gesproken over de invulling van opkomende markten. Dit naar aanleiding van de screening, waarin een allocatie zit naar een bedrijf met een UNGC-fail. Vooral nog is besloten om in te zetten op engagement. Mocht dit niet het gewenste resultaat geven, dan zal afscheid genomen worden van het betreffende beleggingsfonds.

In het ESG-jaarverslag over 2019 is voor het eerst gerapporteerd over de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille. Dit ESG-jaarverslag wordt, net als het ESG-beleid, gepubliceerd op de website.

Wat gaan we in 2021 doen?

Na de 'best-in-class-implementatie' van de Europese aandelen zal deze implementatie ook voor de categorie wereldwijde aandelen doorgevoerd worden. Deze transitie heeft intussen plaatsgevonden per mei 2021. Hiermee is de gehele allocatie van ZLM naar aandelen ontwikkelde landen vanaf mei 2021 belegd op basis van 'best-in-class'. Binnen bedrijfsobligaties was al sprake van een 'best-in-class-implementatie' waarbij de laagste ESG-scores worden vermeden. Daarmee wordt een eerste stap richting een klimaat neutrale beleggingsportefeuille gemaakt.

Binnen de staatsobligatie-allocatie van ZLM zal de stap worden gezet naar een gedeeltelijk allocatie naar groene obligaties. Per ultimo 2020 was deze portefeuille nog volledig belegd in Nederlandse staatsobligaties met beperkte mogelijkheden voor groene obligaties, zeker voor de relatief korte looptijden die voor ZLM interessant zijn in verband met de looptijd van de verplichtingen. Met de komst van groene EU-obligaties zijn er meer mogelijkheden in dit verband.

ZLM is daarnaast van plan om binnen de beleggingscategorie liquiditeiten een geldmarktfonds te selecteren dat een expliciet ESG-beleid voert dat verder gaat dan de wettelijke minimumvereisten.

Ook zal het ESG-beleid weer in lijn worden gebracht met de manier waarop wij momenteel onze beleggingsportefeuille invullen. Het huidige ESG-beleid dateert al weer van 2019 en sluit daarmee niet meer aan op de huidige invulling van de portefeuille. Belangrijk onderdeel van deze update is de aansluiting op het due-diligence-proces, zoals dat in de OESO-richtlijnen benoemd is.

Begin 2021 is de strategie geüpdatet. Eén van de gedefinieerde actiepunten is om in 2021 een aantal SDG's te selecteren die bij ZLM passen.

Wat zijn groene obligaties?

Binnen de beleggingsportefeuille belegt ZLM in staatsobligaties van veilige landen zoals Nederland en Duitsland om toekomstige verplichtingen met een bepaalde mate van zekerheid te kunnen betalen. Het kapitaal dat deze veilige landen aantrekken door obligaties uit te geven kunnen zij in principe voor alle doeleinden gebruiken. In het geval van een groene obligatie is de **obligatie uitgegeven om kapitaal aan te trekken specifiek voor milieuprojecten**, gericht op de reducering van de CO₂-uitstoot.

Over 2019 en 2020 heeft ZLM de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille gemeten. ZLM heeft de ambitie om op langere termijn een CO₂-reductiedoelstelling te formuleren en zal in 2021 de mogelijkheden hiervoor verder onderzoeken.

Ook in 2021 zal wet- en regelgeving weer een grote rol spelen. Het is de verwachting dat deze de komende jaren verder aangescherpt zal gaan worden.

3. Wat wil ZLM bereiken?

Wat is de maatschappelijke ambitie van ZLM?

In onze maatschappij heeft iedereen te maken met onzekerheden en risico's. ZLM wil zekerheid bieden en ontzorgen. Hierbij hebben wij altijd oog voor de lange termijn en duurzaamheid. Dat geldt ook voor onze beleggingen. Wij geloven dat rendement en maatschappelijke betrokkenheid hand in hand kunnen gaan. Wij proberen met onze beleggingen een zo gedegen mogelijk rendement te behalen, maar hebben daarbij ook aandacht voor maatschappij, mens en milieu. Onze ambitie is vertaald in verschillende onderdelen:

- ZLM streeft er naar om (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu te identificeren, mitigeren en voorkomen. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de meest materiële onderwerpen op basis van schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid.
- ZLM zet zich gericht in om een positief maatschappelijk rendement te realiseren met bijzondere aandacht voor klimaat.
- ZLM wil een significante bijdrage leveren aan de Sustainable Development Goals: goede gezondheid en welzijn (SDG 3), schoon water en sanitair (SDG 6), betaalbare en duurzame energie (SDG 7), eerlijk werk en economische groei (SDG 8), en verantwoorde consumptie en productie (SDG 12).

Wat zijn de Sustainable Development Goals?

De United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) is een ontwikkelingsagenda van **17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken**. Deze doelen gaan over o.a. armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

ZLM moet binnen de brede context van ESG keuzes maken welke onderwerpen prioriteit krijgen. Er is besloten het thema klimaat specifieke aandacht te geven. De geselecteerde SDG's 6, 7 en 12 sluiten goed aan bij dit thema.

4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie

ZLM wil de transitie naar een klimaatneutrale economie bevorderen door zich als betrokken aandeelhouder op te stellen en binnen de verschillende beleggingscategorieën het inzicht te verbeteren en een duurzaam beleid te voeren. In dit hoofdstuk geven we inzicht in wat ZLM doet binnen de beleggingscategorieën aandelen, genoteerd onroerend goed, (staats)obligaties, vastgoed- en hypotheekbeleggingen en impact-beleggen.

ZLM wil als betrokken aandeelhouder een positieve bijdrage leveren

Voeren van de dialoog

ZLM voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om een klimaatneutrale economie te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is de dialoog met Equinor. ZLM belegt in Equinor via het wereldwijde aandelenfonds van Northern Trust. Equinor heeft als doel zelf klimaatneutraal te zijn in 2030, in 2050 de CO₂-uitstoot van haar leveranciers en afnemers met 50% te reduceren en, mede via de ontwikkeling van een groot windmolenpark in de zee, de hernieuwbare energieproductie in 2026 te vertienvoudigen. Bij Equinor is de beloning van werknemers gekoppeld aan het realiseren van deze doelen. Deze doelen heeft ZLM ook ondersteund bij de stemming op de aandeelhoudersvergadering. Het volgende doel van de gesprekken is om het doel van Equinor ten aanzien van haar leveranciers en afnemers aan te scherpen van 50% CO₂-reductie naar volledig klimaatneutraal.

Wat verstaan we onder het voeren van de dialoog?

ZLM voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om te laten weten **wat ZLM belangrijk vindt en probeert zo een positieve verandering te realiseren**. De gesprekken worden gevoerd namens een groep beleggers waar ZLM zich bij aangesloten heeft. Voorbeelden van dergelijke collectieve engagementinitiatieven zijn het Platform Living Wage Financials (PLWF) en de Climate Action 100+. PLWF is bijvoorbeeld gerelateerd aan arbeidsomstandigheden en ketenbeheer en Climate Action 100+ sluit aan bij de klimaatdoelstellingen in lijn met het Klimaatakkoord.

ZLM is via de fiduciaire vermogensbeheerder samen met andere financiële instellingen aangesloten bij de Climate Action 100+. In dit kader werden in 2020 gesprekken gevoerd met ondernemingen zoals Unilever, BP en Ford waarin zij werden aangemoedigd om hun doelstellingen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot op lange, middellange en korte termijn aan te scherpen. ZLM belegt in Unilever, BP en Ford via de aandelenfondsen van Northern Trust en via de bedrijfsobligatiefondsen van Amundi, BlackRock en Standard Life.

Wat is de Climate Action 100+?

Een belangrijk initiatief sinds december 2017 binnen Europa is de Climate Action 100+. In dit initiatief gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren, waaronder pensioenfondsen en verzekeraars, de dialoog aan met ongeveer 160 bedrijven in CO₂-intensieve sectoren om **de opwarming van de aarde te beheersen** en de **transitie te maken richting een klimaatneutrale economie**. Hierbij is het naast het daadwerkelijk ondernemen van actie belangrijk het bestuurlijk raamwerk en wijze van rapportering bij bedrijven te verbeteren.

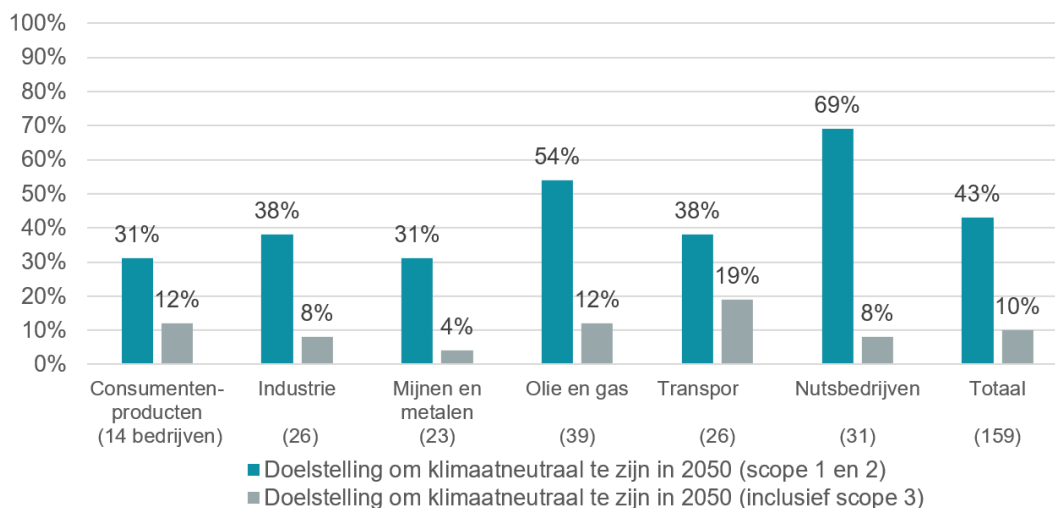
Deze gesprekken leidden bij Unilever tot de aankondiging dat al hun producten in 2039 klimaatneutraal zijn en dat zij daarnaast een fonds van € 1 miljard gaan opzetten om bijvoorbeeld bossen aan te planten en CO₂ op te slaan. BP en Ford willen klimaatneutraal zijn in 2050, naast hun doel om beloningen te koppelen aan sociale en milieudoelstellingen.

Wat is het doel van het Klimaatakkoord?

Klimaatverandering vormt voor onze maatschappij wereldwijd een ongekende uitdaging. De wetenschappelijke consensus is dat de groeiende hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde aan menselijk handelen toegeschreven kan worden en dat dit broeikas effect leidt tot klimaatverandering. Het Klimaatakkoord is gesloten om maatregelen te treffen om de opwarming van de aarde tot 2°C te beperken, en liefst 1,5°C. Een van de maatregelen is het **reduceren van de CO₂-uitstoot**.

We zien voortgang in vergelijking met vorig jaar, maar er zijn nog veel stappen te zetten. Bijna de helft van de 159 bedrijven (in 2019 was dit slechts 18%) waar mee gesproken wordt, gezamenlijk verantwoordelijk voor ongeveer 80% van de wereldwijde CO₂-uitstoot, willen klimaatneutraal zijn in 2050. Deze bedrijven houden echter zoals te zien is in onderstaande figuur nog niet allemaal rekening met de CO₂-uitstoot die veroorzaakt wordt door hun leveranciers of afnemers (de zogenaamde scope 3 uitstoot), wat wel belangrijk is om uiteindelijk naar een klimaatneutrale economie te bewegen.

Bron: Climate Action 100+.

Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

ZLM heeft de ambitie om meer in beursgenoteerde bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan de gekozen SDG's. In 2020 heeft ZLM gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op iedere SDG en zijn stappen gezet de beleggingsportefeuille meer te richten op een positieve bijdrage en negatieve bijdragen te gaan vermijden. Voor de aandelenbeleggingen zijn benchmarks opgezet die naast vergaande uitsluitingen, meer aandacht hebben voor positieve en negatieve bijdragen en ook de CO₂-uitstoot sterk reduceren. Die positieve bijdrage heeft onder meer betrekking op SDG 7 en 12.

Een positieve bijdrage aan het klimaat leveren door de vastgoedbeleggingen te verduurzamen

Voor de categorie niet-beursgenoteerd vastgoed is informatie over duurzaamheidsaspecten beter beschikbaar geworden. Altera, het Nederlandse vastgoedfonds waar ZLM in belegt, is duurzame aspecten zoals CO₂-uitstoot, waterverbruik en afvalproductie gaan meten. Via de organisatie GRESB heeft ZLM inzicht in deze informatie en is een vergelijking mogelijk met andere vastgoedfondsen.

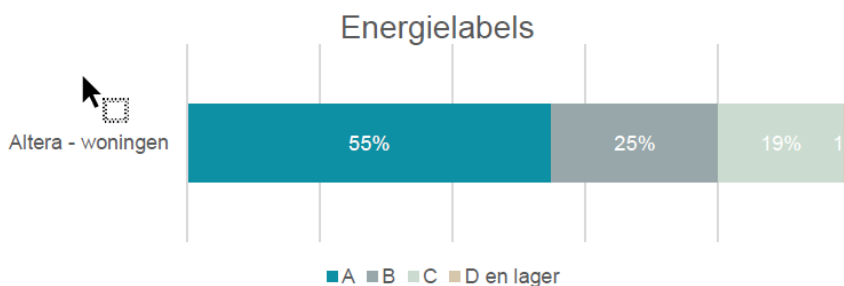
Wat is GRESB?

Informatie over **duurzaamheid binnen niet-beursgenoteerd vastgoed** wordt verzameld door een **onafhankelijke organisatie**, GRESB. GRESB verwerkt deze informatie, geeft vastgoedbeleggingsfondsen een score en biedt het pensioenfonds daarmee de mogelijkheid een vergelijking te maken tussen diverse vastgoedbeleggingsfondsen.

ZLM heeft daarnaast inzicht in de energielabels van de Nederlandse woningen die het fonds verhuurt.

Beleggingsfonds	CO ₂ -uitstoot (ton CO ₂ e)	Watergebruik (m ³)	Afvalproductie (ton)
Altera Vastgoed - Woningen	19.918	383.838	6.581

Bron: GRESB.

Bron: Altera.

Aan de hand van deze informatie kunnen ook concrete doelen worden geformuleerd om de klimaatneutraliteit te bereiken. De fiduciaire vermogensbeheerder is, mede namens ZLM, hiervoor in dialoog met alle beheerders. De beheerders zijn al bezig met diverse verbeteringen aan de woningen met als doel de woningen te verduurzamen. Dit verlaagt ook direct de energiekosten van de huurders.

Binnen de hypotheekbeleggingen is de aandacht voor positieve verandering vergroot

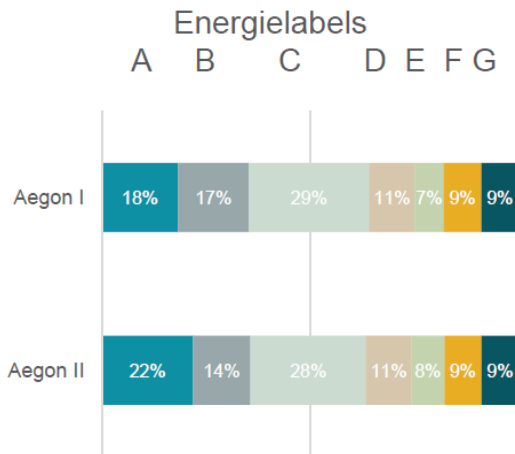
ZLM vindt het belangrijk om ook met de hypotheek, die het via de Aegon-hypotheekfondsen verstrekt, rekening te houden met de consument en een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit is echter wel een uitdaging omdat de hypotheekmarkt door de overheid sterk gereguleerd is.

ZLM houdt rekening met de consument door via de hypotheekaanbieder Aegon ondersteuning te bieden bij betalingsproblemen en betaalbare woningen te financieren via hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie. Dit levert naast een kostenbesparing voor de consument ook een positieve bijdrage aan het klimaat. NHG-hypotheek worden in het algemeen gebruikt voor de aankoop van iets minder energiezuinige woningen.

Een positieve bijdrage aan de klimaatverandering wordt daarnaast door Aegon gestimuleerd door het aanbieden van duurzaamheidsdepots. Met dit depot kan een consument maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde (meer)

lenen om de woning te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van gevel- en dakisolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en/of zonnepanelen.

Recent is gestart met het meten van de CO₂-uitstoot per miljoen euro belegd vermogen en het meten van de energielabels van de woningen waaraan de hypotheek gekoppeld zijn. Op het moment dat meer kennis en ervaring opgedaan is stelt het fonds concrete doelstellingen op. CO₂-informatie over de markt is bijvoorbeeld nog niet beschikbaar.

Bron: Aegon.

Positieve bijdrage via impact-beleggen

Wij richten ons via onze impact-beleggingen met name op: SDG 3 (goede gezondheid en welzijn), SDG 6 (schoon water en sanitair), SDG 7 (betaalbare en duurzame energie), SDG 8 (eerlijk werk en economische groei) en SDG 12 (verantwoorde consumptie en productie) en hebben dat ingevuld via een allocatie naar de Global Impact Pool (GIP) van Kempen. Elk jaar wordt een impact-verslag gerapporteerd met daarin de bereikte impact voor de gehele pool. Ook wordt jaarlijks gerapporteerd wat de bereikte impact binnen deze pool is voor ZLM.

In onderstaand tabel wordt de door ZLM gerealiseerde impact van GIP over 2020 weergegeven:

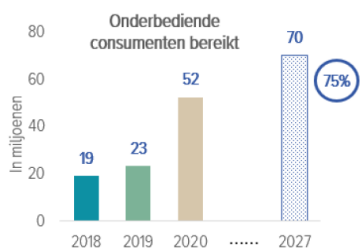

Bron: Kempen.

De meeste van de onderliggende beleggingen in GIP hebben specifieke impactdoelstellingen, waarover periodiek gerapporteerd wordt. Voor elke onderliggende belegging wordt zo gemonitord in hoeverre de doelstellingen bereikt zijn.

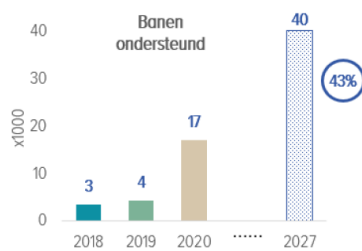
BASISBEHOEFTE & WELZIJN

Partner: LeapFrog ECF 3

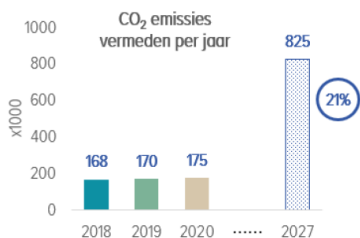
MKB ONTWIKKELING & FATSOENLIJK WERK

Partner: LeapFrog ECF 3

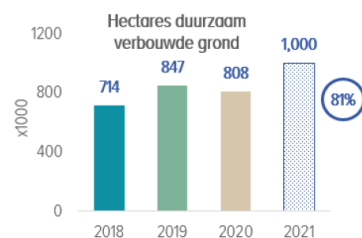
KLIMAATVERANDERING & ENERGIETRANSITIE

Partner: KGAL ESPF 4

CIRCULAIRE ECONOMIE

Partner: responsAbility Agriculture Fund

○ % doel bereikt per eind 2020

Bron: Kempen.

5. Stimuleren van een goede gezondheid

Bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

ZLM heeft de ambitie meer in beursgenoteerde bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan SDG 3, goede gezondheid en welzijn. In 2020 heeft ZLM gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op deze SDG en zijn stappen gezet de beleggingsportefeuille meer te richten op een positieve bijdrage. Dit wordt verder vormgegeven in 2021.

ZLM als betrokken aandeelhouder

Voeren van dialoog

ZLM voert via de fiduciair vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven om in lijn met UNGP Principle 81 een goede gezondheid te stimuleren. Het afgelopen jaar is bijvoorbeeld gesproken met Novo Nordisk, een Deense farmaceut. ZLM belegt in Novo Nordisk via het Europese en het wereldwijde aandelenfonds van Northern Trust. Mede namens drie andere beleggers is gesproken over de gezondheid van medewerkers, het naleven van contracten met leveranciers, het waarborgen van een betrouwbare levering van medicijnen en over het vergroten van de toegankelijkheid van insuline voor onverzekerden. Novo Nordisk heeft daarop de prijs per insulinespuit verlaagd van 4 naar 3 dollar.

Novo Nordisk laat zelf ook zien zich in te zetten voor de maatschappij. Zij zijn uit zichzelf de samenwerking gestart met andere farmaceuten om de COVID-testcapaciteit te vergroten, hoewel zij zich normaliter niet bezighouden met behandelingen van virale aandoeningen. Daarnaast heeft Novo Nordisk 500 ton ethanol gedoneerd om desinfecterende handgel te produceren met als doel de verdere verspreiding van het COVID-virus tegen te gaan.

Positieve bijdrage via impact-beleggen

Ook via de eerder genoemde impact-beleggingen in GIP wordt een positieve bijdrage geleverd. Zo heeft ZLM in 2019 bijvoorbeeld 63.000 mensen bereikt met gezondheidszorgdiensten en 67.000 mensen bereikt met financiële diensten..

6. Het voorkomen van negatieve impact

ZLM wenst de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu of de maatschappij of het risico op waardevermindering te vermijden of te voorkomen. Na een inventarisatie van de belangrijkste (potentiële) negatieve effecten richt ZLM zich op de landen en/of bedrijven op sanctielijsten, mensenrechten en arbeidsomstandigheden, de gezondheid van de mens en klimaatverandering. Daarnaast beoordeelt ZLM diverse andere negatieve effecten op de beleggingsportefeuille.

Wettelijke uitsluiting van landen en/of ondernemingen

ZLM mag niet beleggen in ondernemingen of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de EU (EU Sanctielijst) of de VN (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

Ook mag niet belegd worden in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van controversiële wapens, zoals clusterbommen, landmijnen, nucleaire wapens en biologische en chemische wapens.

Er wordt per ultimo 2020 niet in ondernemingen belegd die worden gerelateerd aan controversiële wapens.

Het mijden van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

ZLM is van mening dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om met respect voor de maatschappij te ondernemen. Als een onderneming ernstige negatieve impact heeft veroorzaakt dan kiest ZLM ervoor deze uit te sluiten van de beleggingen. Hiervoor wordt de UN Global Compact als maatstaf gebruikt. Ondernemingen die negatief scoren op deze maatstaf moeten doorgaans ook grote kosten maken om de schade te herstellen, veelal ook door juridische claims.

ZLM belegde per eind 2020 in twee ondernemingen met een zogenaamde "UN Global Compact fail" (ca. 0,05% van de totale portefeuille). Dit betrof een onderneming binnen het aandelenfonds van beheerde

Wat is de UN Global Compact Principles-screening?

ZLM kijkt of een bedrijf betrokken is geweest bij een incident waarbij arbeids- of mensenrechten werden geschonden. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score.

Een **Fail** betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken welke op grote schaal schade veroorzaken. Een Watch List score wordt toegekend wanneer het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak welke (nog) niet direct als schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

T.Rowe Price in opkomende landen en een onderneming binnen het bedrijfsobligatiefonds van Legal & General. Deze ondernemingen komen in aanmerking voor engagement.

Het voorkomen van een negatieve impact op de gezondheid van de mens

Omdat roken ernstige schade toebrengt aan de gezondheid, heeft ZLM besloten niet te beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en aan tabak gerelateerde producten.

ZLM belegt op dit moment niet in ondernemingen die worden gerelateerd aan de productie of verkoop van tabak.

Het voorkomen van een negatieve impact op het klimaat

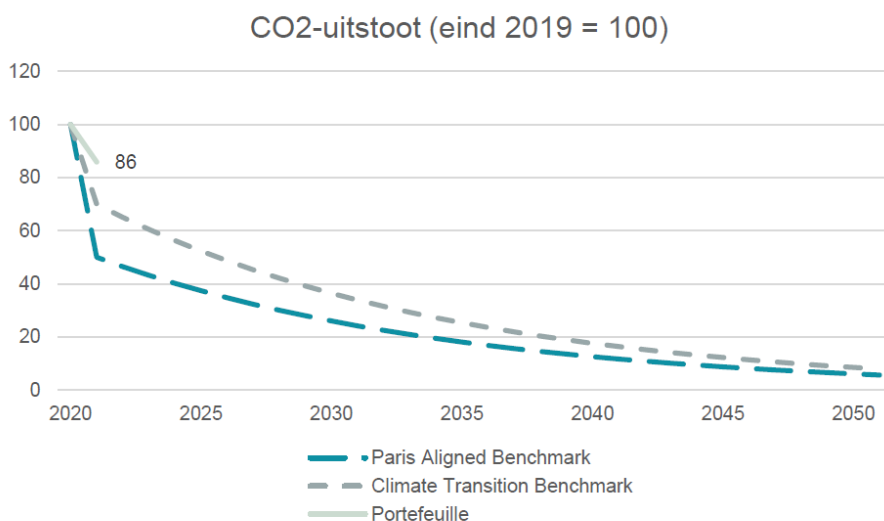
Om de negatieve effecten van klimaatverandering te voorkomen richt ZLM zich op drie zaken:

- Het reduceren van de CO₂-uitstoot met als doel uiteindelijk klimaatneutraal te zijn;
- Het inzichtelijk hebben wat de blootstelling is naar mogelijke 'stranded assets', en;
- Het vermijden van beleggingen in CO₂-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen.

De uitstoot van CO₂ reduceren

ZLM ondersteunt de doelstelling van het Klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken en uiteindelijk zelfs te voorkomen. Deze doelstelling kan niet in een jaar gerealiseerd worden. Hier is meer tijd voor nodig, waarbij eerst inzichtelijk gemaakt moeten worden wat precies de CO₂-uitstoot is die de beleggingen van ZLM met zich meebrengen.

De totale CO₂-voetafdruk van de beleggingen in de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen is per eind 2020 afgenomen met 8% tot 12.798 tCO₂e (in 2019 13.872 tCO₂e). Deze scope 1 en 2 uitstoot is de uitstoot die ondernemingen zelf hebben veroorzaakt in bijvoorbeeld de productiefaciliteiten, kantoren, logistiek en personeelsreizen. Als de uitstoot van leveranciers en afnemers ook wordt meegenomen (scope 1, 2 en 3) dan ligt de voetprint een stuk hoger: 51.557 tCO₂e (in 2019 52.361 tCO₂e). Als we naar de relatieve maatstaf kijken (door de CO₂-uitstoot per miljoen euro omzet te gebruiken), zien we een sterkere daling van 14% CO₂-uitstoot in vergelijking met eind 2019. In onderstaande figuur wordt de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille van ZLM vergeleken met de Paris Aligned Benchmark (PAB) en de Climate Transition Benchmark (CTB). De PAB betekent dat de emissie jaarlijks ongeveer met 7% daalt na een initiële reductie van 50% versus de CO₂-uitstoot van de beleggingsportefeuille per ultimo 2019. Bij de CTB daalt de CO₂-uitstoot initieel met 30%, gevolgd door een jaarlijkse reductie van 7%.

Bron: ISS, Kempen

Risico van 'Stranded Assets' in kaart brengen en klimaatintensieve bedrijven vermijden

De klimaatverandering leidt ook tot andere negatieve maatschappelijk effecten. Ook deze effecten worden steeds vaker gezien als beleggingsrisico's. Op korte termijn zal de maatschappij een energietransitie moeten doormaken wat zorgt voor het risico op zogenaamde 'stranded assets'.

Wat zijn 'Stranded Assets'?

Stranded assets zijn bezittingen die **als gevolg van de energietransitie geen waarde meer hebben**. Denk hierbij aan een voorraad benzine terwijl steeds meer auto's op elektriciteit gaan rijden of een verbod op bepaalde producten die zeer vervuilend zijn. Van het laatste is vooralsnog geen sprake in Nederland of Europa.

De meest klimaatintensieve brandstoffen, zoals kolen, komen als eerste in aanmerking. Daarom is besloten niet meer in kolenmijnen te beleggen. ZLM zal verder onderzoek doen naar de gevolgen van de energietransitie op oliebedrijven en of hier actie op moet worden ondernomen.

Inzicht in andere negatieve effecten

ZLM bekijkt, naast bovenstaande duurzaamheidsaspecten met een (potentiële) negatieve impact, andere ongunstige effecten binnen de beleggingsportefeuille. De lijst van beleggingen waar ZLM niet in wenst te beleggen, ofwel de uitsluitingenlijst, staat vermeld in de bijlage. Dit ESG-jaarsverslag wordt, inclusief de uitsluitingslijst, samen met ons ESG-beleid gepubliceerd op de website.

7. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur

Goed ondernemingsbestuur is de basis van maatschappelijk verantwoord beleggen. ZLM is zich er hierbij van bewust dat ESG niet alleen betekent dat de uitvoering door uitvoeringspartners en externe vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoord dient te zijn, maar ook dat het ondernemingsbestuur van ZLM zelf goed is. Alleen dan kan over de hele breedte op de lange termijn een maatschappelijke bijdrage worden geleverd.

Wat is goed ondernemingsbestuur?

Er is bij een bedrijf sprake van goed ondernemingsbestuur **als het bedrijf goed, efficiënt en verantwoord geleid wordt** en er tegelijkertijd verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd wordt aan alle belanghebbenden waaronder de eigenaren/leden, werknemers, afnemers en de samenleving als geheel.

Goed ondernemingsbestuur begint bij ZLM zelf

ZLM beschikt over beleidskaders waarin staat hoe ZLM functioneert en hoe en op welke manier evaluatie plaatsvindt. ZLM heeft voor maatschappelijk verantwoord beleggen in het ESG-beleid de governancestructuur vastgelegd. Het bestuur heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het ESG-beleid en de uitvoering.

Goed ondernemingsbestuur bij uitvoeringspartners en vermogensbeheerders

ZLM beoordeelt of het ESG-beleid van haar uitvoeringspartners en vermogensbeheerders materieel van het ESG-beleid van ZLM afwijkt. Bij een nieuw aan te stellen partij wordt dit expliciet in de beoordeling meegenomen.

In het geval ZLM nieuwe eisen stelt aan een bestaande partij start ZLM de dialoog. In deze dialoog maakt ZLM haar wensen via de fiduciair vermogensbeheerder kenbaar.

Op dit moment voert ZLM de dialoog met de vermogensbeheerders in de beleggingsportefeuille die het meeste vermogen van ZLM beheren om te oordelen of de beheerders invulling geven aan hun ESG-beleid in lijn met het IMVO-convenant en internationale standaarden. De dialoog met de overige vermogensbeheerders start in de tweede helft van 2021. ZLM beoogt voor het eind van 2021 de dialogen afgerond te hebben. De tabel hieronder geeft de huidige status van de dialogen weer.

Vermogensbeheerder	Beleggingscategorie	Onderschrijven van UNGP en OESO-richtlijnen	ESG-due diligence*	Stemmen en dialoog	Bieden van herstel en verhaal	Actie bij onvoldoende voortgang van de dialoog
Aberdeen Standard Life	Bedrijfsobligaties	Ja	Ja	Dialogoog met obligatieuitgevers	Ja	Opzoeken van andere belanghebbenden, uitsluiting en verkoop
Aegon	Nederlandse hypotheek	Ja, hebben zelf het IMVO-convenant voor verzekeraars ondertekend	Ja	Dialogoog met hypotheeknemers	Ja	Uitsluiting en verkoop
BlackRock	Bedrijfsobligaties	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop
Kempen	impact investing	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop
Legal & General	Bedrijfsobligaties	Ja	Ja	Dialogoog met obligatieuitgevers	Ja	Uitsluiting en verkoop
Northern Trust	Aandelen, beursgenoteerd vastgoed	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop

Bron: Kempen. *In een 'due diligence'-onderzoek onderzoekt een beheerder de maatschappelijke aspecten van een beleggingsbeslissing, met speciale aandacht voor negatieve impacts.

Goed ondernemingsbestuur in de beleggingsportefeuille

ZLM stimuleert binnen haar beleggingen goed ondernemingsbestuur:

- Als betrokken aandeelhouder via het uitbrengen van stemmen en het voeren van de dialoog met bedrijven waar het in belegt.
- Door bedrijven met goed ondernemingsbestuur te belonen door er (meer) in te beleggen of minder te beleggen in bedrijven met een minder goed ondernemingsbestuur.
- Door zich specifiek binnen de vastgoedbeleggingen te richten op duurzame vastgoedbeleggingsfondsen.

ZLM oefent als betrokken aandeelhouder invloed uit door te stemmen op aandeelhoudervergaderingen

Bij het uitbrengen van de stemmen staat het thema van ZLM, klimaat, centraal. Dit wil zeggen dat ZLM naast het aanzetten tot goed ondernemingsbestuur (bijvoorbeeld over het afleggen van verantwoording, bevorderen van transparantie of het voeren van een rechtvaardig beloningsbeleid), ook milieu- en klimaat belangrijk vindt.

In onderstaande figuur staat hoe vaak ZLM haar stem heeft uitgebracht en op wat voor manier dit gedaan is. Meer details zijn te vinden in bijlage I.

Stemgedrag in 2020²

² Percentages kunnen door afronding niet optellen tot 100%.

	Aantal	Percentage
Northern Trust: Opkomende landen Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	24.448	
Aantal keer voor management gestemd	21.717	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	2.623	11%
Aantal keer niet gestemd	108	0%
Northern Trust: Noord-Amerika Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	8.311	
Aantal keer voor management gestemd	7.804	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	500	6%
Aantal keer niet gestemd	7	0%
Northern Trust: Europa Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	8.614	
Aantal keer voor management gestemd	7.686	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	671	8%
Aantal keer niet gestemd	257	3%
Northern Trust: Pacific Custom ESG		
Aantal agendapunten om op te stemmen	4.819	
Aantal keer voor management gestemd	4.493	93%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	326	7%
Aantal keer niet gestemd	0	0%
Northern Trust: Beursgenoteerd vastgoed		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3.834	
Aantal keer voor management gestemd	3.596	94%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	180	5%
Aantal keer niet gestemd	58	2%

Er zijn diverse redenen waarom de beheerders tegen het management hebben gestemd. Deze stemmingen betreffen vaak zaken alsovernamebeschermingsmechanismen, reorganisaties, vergoedingen van het management en nieuwe aandelenuitgiften. Daarnaast is relatief vaak tegen voorstellen gestemd van andere aandeelhouders die een negatieve impact zouden hebben op het milieu of minder passend zouden zijn bij goed ondernemingsbestuur.

Hieronder staan enkele voorbeelden beschreven waarin ZLM via de beheerders tegen het advies van het management van ondernemingen in de portefeuille heeft gestemd.

- Op 3 juni 2020 is op de vergadering van Alphabet, Inc. een voorstel vanuit diverse aandeelhouders, inclusief ZLM zelf via de fiduciair vermogensbeheerder, om een risicocommissie voor mensenrechten op te richten ondersteund. Door voortdurende controverses bestaat er twijfel in hoeverre de bestaande bestuursstructuur van Alphabet volstaat voor een adequaat toezicht op risico's die de technologieën van de onderneming vormen voor de mensenrechten. Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. Alphabet

heeft sindsdien initiatieven ondernomen om aan het verzoek tegemoet te komen en stelt zich inmiddels ook proactiever op.

- Op de vergadering van Equinor ASA op 14 mei 2020 heeft ZLM voor het voorstel gestemd om klimaatdoelen in lijn met het Klimaatakkoord te bepalen en te publiceren. Equinor ASA zet reeds goede stappen op dit gebied en ZLM waardeert alle bestaande initiatieven van Equinor met betrekking tot de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en de aangekondigde ambities voor 2050. Het is echter wel belangrijk nader toegelicht te zien hoe de onderneming haar ambities heeft berekend, zodat gekeken kan worden of deze in overeenstemming zijn met het scenario van een opwarming van de aarde met minder dan 2 °C. Dit heeft ZLM nader geadresseerd via de dialoog. Sindsdien heeft Equinor verdere stappen gezet om duidelijke en transparante doelen voor vermindering van de uitstoot te formuleren.
- ZLM heeft op de vergadering van Equinix, Inc. op 18 juni 2020 gestemd voor het verstrekken van aanvullende informatie over politieke bijdragen, inclusief donaties aan beroepsverenigingen. Dit stelt aandeelhouders in staat de daaraan verbonden risico's beter te beoordelen.

Voeren van de dialoog

ZLM gaat via de fiduciair vermogensbeheerder in gesprek met bedrijven waar een (potentiële) negatieve impact op goed ondernemingsbestuur, bijvoorbeeld een niet geschikt beloningsbeleid of beschermingsmechanismen tegen overnames, is geïdentificeerd. Het doel van deze dialoog is om deze negatieve impact te beëindigen of de onderneming maatregelen te laten treffen toekomstige incidenten te voorkomen.

Met Roche Holding AG, één van de grootste farmaceuten en toonaangevend op het gebied van kankerbehandelingen, zijn in korte tijd twee trajecten gestart, tenaanzien van hun agressieve commercie en hun reactie op de COVID-uitbraak. Initieel werd contact met Roche gezocht omdat Roche betrokken was bij omkoping van ambtenaren van het ministerie van Volksgezondheid in Irak. Het doel was binnen de organisatie passende stimulansen voor verkopers te introduceren, waaronder (financiële) langetermijndoelstellingen en niet-financiële doelstellingen. Daarnaast wordt meer aandacht besteed aan klantbetrokkenheid.

Hun betrokkenheid in het vergroten van de COVID-testcapaciteit was essentieel, wat tegelijkertijd ook reputatierisico introduceerde. Roche is de eigenaar van het recept van de lysisbuffer, een essentieel ingrediënt voor de COVID-testen. Via de dialoog is benadrukt met overheden samen te werken en het recept te delen, oftewel de maatschappelijke belangen voor de financiële belangen te stellen. Roche stelde zich proactief op en werkte de maanden erna goed samen met overheden, zorgverleners, leveranciers en laboranten om de COVID-uitbraak te bestrijden.

Meer beleggen in landen en bedrijven met een goed ondernemingsbestuur

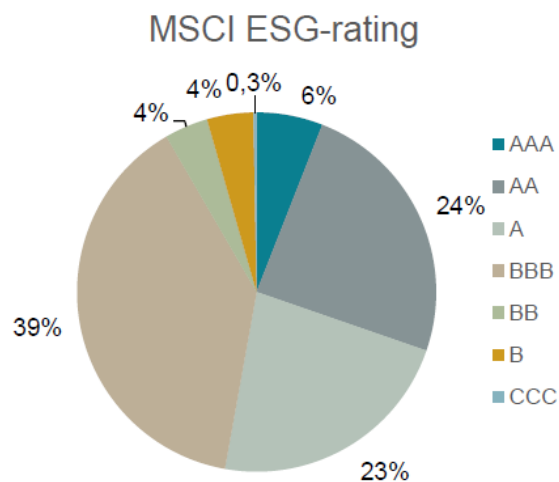
Binnen aandelen en bedrijfsobligaties hanteert ZLM een 'best-in-class-aanpak'. Op die manier wordt nagestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen waarbij goed ondernemingsbestuur een belangrijk onderdeel is. De selectie van ondernemingen die goed scoren op ESG-gebied wordt vormgegeven door de selectie van ondernemingen op basis van ESG-ratings.

Beleggen in landen of bedrijven met een minimale score op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen

Minder dan 0,3% van de portefeuille heeft de laagste ESG-rating (CCC). ZLM stuurt momenteel niet op ESG-ratings. De ESG-rating wordt gehanteerd als ESG-indicator en is belangrijke input voor de keuze van bedrijven om de dialoog mee te voeren.

Wat is een ESG-rating?

ESG staat voor Environmental, Social en Governance, oftewel milieu, mens en goed bestuur. De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataprovider (in dit geval MSCI ESG Research) **bedrijven beoordeeld op hun MVB-beleid** en uitvoering en een score ('rating') geeft. De rating AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke.

Bron: MSCI, Kempen.

Goed ondernemingsbestuur binnen de vastgoedbeleggingen

Op het gebied van goed ondernemingsbestuur geeft de organisatie GRESB inzicht in hoe een organisatie, bijvoorbeeld de vermogensbeheerder of de lokale beheerder van een winkelcentrum, om gaat met milieu, sociale en governanceaspecten. Uitgangspunt hierbij is dat voor verdere verduurzaming van vastgoed het juiste beleid, gekwalificeerde mensen, transparantie, systemen en meetgegevens nodig zijn.

In onderstaande tabel is de GRESB-score van het vastgoedbeleggingsfonds van ZLM weergegeven: Altera Vastgoed - Woningen. Ter referentie zijn ook drie andere woningfondsen opgenomen in de tabel. Te zien is dat het vastgoedfonds van ZLM een relatief goede score behaalt. Als een beleggingsfonds een (te) lage score haalt, is dit reden voor ZLM de belegging te heroverwegen.

Beleggingsfonds

GRESB Score
2020

Altera Vastgoed – Woningen	96
Achmea Dutch Residential Fund	84
Amvest Residential Core Fund	84
CBRE Dutch Residential Fund	91

Bron: GRESB.

Bijlage 1: Meer informatie

Meer informatie over uitvoering van het stembelid en de dialoog die de vermogensbeheerders van ZLM voeren

Northern Trust:

- <https://www.northerntrust.com/netherlands/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>
- <https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility/2019-csr-report>

Op deze websites wordt het stembelid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust, Hermes, te vinden.

T.Rowe Price:

- <https://www.troweprice.com/corporate/nl/en/what-sets-us-apart/corporate-responsibility/2016-corporate-social-responsibility-report.html>
- https://www.troweprice.com/content/dam/trowecorp/Pdfs/2019_T_Rowe_Price_Sustainability_Report_2.pdf

Op deze websites wordt het duurzaamheidsbeleid, inclusief stemoverzicht, gegeven en een toelichting op engagement van T.Rowe Price.

Kempen:

- <https://www.kempen.com/nl/asset-management/responsible-investment>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

Bijlage 2: Uitsluitingen per eind 2020

Onderneming	Land	Onderneming	Land
Tabak			
Lawson, Inc.	JP	IMPERIAL BRANDS PLC	GB
JAPAN TOBACCO INC.	JP	KT&G Corporation	KR
PT Gudang Garam Tbk	ID	Seven & i Holdings Co., Ltd.	JP
TESCO PLC	GB	Swedish Match AB	SE
ALIMENTATION COUCHE-TARD INC.	CA	X5 RETAIL GROUP NV	RU
Altria Group, Inc.	US	Philip Morris International Inc.	US
BRITISH AMERICAN TOBACCO P.L.C.	GB	Smooere International Holdings Ltd	CN
Eastern Company SAE	EG	RLX Technology Inc	CN
ITC LIMITED	IN		
UNGC en OESO			
Bayer Aktiengesellschaft	DE	PG&E CORPORATION	US
FREEPORT-MCMORAN INC.	US	Porsche Automobil Holding SE	DE
VALE S.A.	BR	BHP GROUP LIMITED	AU
BHP GROUP PLC	GB	Grupo Mexico, Sociedad Anonima Bursatil de Capital Variable	MX
SOUTHERN COPPER CORPORATION	US	JBS S.A.	BR
ROYAL DUTCH SHELL PLC	NL	Petroleo Brasileiro S.A. (Petrobras)	BR
WALMART INC.	US	Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated	JP
Volkswagen Aktiengesellschaft	DE	Zijin Mining Group Company Limited	CN
GMK NORIL'SKIY NIKEL' PAO	RU	SOCIETE AURIFERE BARRICK	CA
SEVERSTAL' PAO	RU	HARMONY GOLD MINING COMPANY LIMITED	ZA
WELLS FARGO & COMPANY	US	TIGER BRANDS LIMITED	ZA
ATLANTIA S.P.A.	IT		
Wapens			
AEROJET ROCKETDYNE HOLDINGS, INC.	US	KOREA AEROSPACE INDUSTRIES, LTD.	KR
Anhui Great Wall Military Industry Co Ltd	CN	L&T FINANCE HOLDINGS LIMITED	IN
ARYT INDUSTRIES LTD.	IL	L&T INFRASTRUCTURE FINANCE COMPANY LIMITED	IN
ASHOT - ASHKELON INDUSTRIES LTD.	IL	L&T TECHNOLOGY SERVICES LIMITED	IN
Bharat Dynamics Ltd	IN	Larsen & Toubro Infotech Ltd	IN
BOEING DISTRIBUTION SERVICES, INC.	US	LARSEN AND TOUBRO LIMITED	IN
BWX TECHNOLOGIES, INC.	US	LEIDOS HOLDINGS, INC.	US
China Aerospace Science and Technology Corporation	CN	LIG Nex1 Co., Ltd.	KR
China North Industries Corporation	CN	LOCKHEED MARTIN CORPORATION	US
China North Industries Group Corporation Limited	CN	MOTOVILIKHINSKIYE ZAVODY PAO	RU
China Spacesat Co., Ltd.	CN	NABHA POWER LIMITED	IN
ELBIT SYSTEMS LTD	IL	NATIONAL PRESTO INDUSTRIES, INC.	US
FLUOR CORPORATION	US	Northrop Grumman Corporation	US
GENERAL DYNAMICS CORPORATION	US	NORTHROP GRUMMAN INNOVATION SYSTEMS, INC.	US
HANWHA AEROSPACE CO., LTD.	KR	NORTHROP GRUMMAN SYSTEMS CORPORATION	US
HANWHA CORP	KR	POONGSAN CORPORATION	KR
Hanwha Engineering & Construction Corp.	KR	POONGSAN HOLDINGS CORPORATION	KR
HUNTINGTON INGALLS INDUSTRIES, INC.	US	ROKETSAN ROKET SANAYI VE TICARET ANONIM SIRKETI	TR
INNER MONGOLIA NORTH HEAVY INDUSTRIES GROUP CORP. LTD	CN	SERCO GROUP PLC	GB
Kolen			
Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.	CN	PT United Tractors Tbk	BM
Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.	CN	Exxaro Resources Limited	ZA
Washington H. Soul Pattinson and Company Ltd	AU	PT Adaro Energy Tbk	ID
COAL INDIA LTD	IN	Yanzhou Coal Mining Co. Ltd. Class H	CN
SOUTH32 LIMITED	AU	TBEA Co Ltd. Class A	CN
China Shenhua Energy Co. Ltd. Class H	CN	Guanghui Energy Co., Ltd. Class A	CN

Bijlage 3: Overzicht beleggingen per eind 2020

Staatsobligaties	
Nederlandse staatsobligaties	89,209,225
Northern Trust High Quality Euro staatsobligatiefonds	2,654,612
Bedrijfsobligaties	
Amundi Euro 0-3Y SRI bedrijfsobligatiefonds	27,753,262
BlackRock iShares ESG Screened Euro bedrijfsobligatiefonds	28,700,563
Legal & General Euro Responsible bedrijfsobligatiefonds	21,549,712
Standard Life Euro Sustainable Responsible bedrijfsobligatiefonds	21,539,719
Hypotheke	
Aegon-hypothekefondsen I	32,339,262
Aegon-hypothekefondsen II	12,457,121
Aandelen	
Northern Trust Europa Sustainable Select SDG aandelenfonds	16,175,508
Northern Trust Europe Value Custom ESG aandelenfonds	9,614,682
Northern Trust wereld Custom ESG aandelenfonds	8,572,862
Northern Trust North-America Custom ESG aandelenfonds	6,422,016
Northern Trust North-America Value Custom ESG aandelenfonds	4,174,186
Northern Trust Pacific Custom ESG aandelenfonds	4,019,261
Northern Trust Emerging Markets Custom ESG aandelenfonds	9,240,939
T.Rowe Price Emerging Markets aandelenfonds	4,331,986
Genoteerd onroerend goed	
Northern Trust Developed Real Estate vastgoedfonds	10,482,260
Niet-genoteerd onroerend goed	
Altera – woningen	21,479,511
Impact-beleggen	
Kempen Global Impact Pool	15,771,963
Liquiditeiten	
JP Morgan Euro liquiditeitenfonds	19,681,593
Overige beleggingen	
Overig (o.a. banksaldi, valutatermijncontracten)	370,497
Totaal	366,540,740